

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Rudkowska – Ząbczyk

Protokolant: Krzysztof Musiał

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 października 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa **W. W., K. W., H. W. (1) i H. W. (2)**

przeciwko (...) **SA w W.**

o **wydanie**

I. nakazuje stronie pozwanej (...) SA w W., aby wydała powodom W. W., K. W., H. W. (1) i H. W. (2) blankiet weksła gwarancyjnego in blanco wystawionego przez (...) SA we W. na zabezpieczenie roszczenia z umowy złotowego kredytu obrotowego nr (...) z dnia 13 grudnia 2001 r. poręczonego przez powodów;

II. zasądza od strony pozwanej (...) SA w W. na rzecz powodów W. W., K. W., H. W. (1) i H. W. (2) solidarnie kwoty 2654,42 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

III. ustala wysokość opłaty ostatecznej na kwotę 500,00 zł.

UZASADNIENIE

Powodowie W. W., K. W., H. W. (1) oraz H. W. (2) w pozwie z dnia 21 października 2013 r. wniesionym przeciwko mBank-owi S.A. domagali się nakazania stronie pozwanej wydania weksła gwarancyjnego in blanco wystawionego przez (...) S.A. na zabezpieczenie roszczenia z umowy złotowego kredytu obrotowego (...) z dnia 13 grudnia 2001 r., a poręczonego przez powodów, jak również zasądzenia na ich rzecz od strony pozwanej kosztów procesu według norm prawem przewidzianych

W uzasadnieniu swojego stanowiska powodowie podnieśli, że w dniu 13 grudnia 2001 r. strona pozwana zawarła z (...) S.A. we W. umowę złotowego kredytu obrotowego (...). Celem zabezpieczenia roszczeń wynikających z tej umowy (...) S.A. wystawiła weksel własny in blanco, który został z kolei poręczony przez powodów. Weksel niepełny w chwili wystawienia miał charakter weksła gwarancyjnego. Jego wypełnienie było możliwe jedynie w razie niedotrzymania warunków spłaty kredytu, co wynikało z treści deklaracji wekslowej.

Powodowie wskazali, że zobowiązanie z umowy kredytu stało się wymagalne najpóźniej z dniem 13 sierpnia 2004 r., tj. z dniem ogłoszenia upadłości (...) S.A. we W.. Zakończenie postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku nastąpiło z kolei w dniu 2 września 2008 r. Wskazali, że obecnie nie istnieje możliwość wypełnienia weksła zgodnie z deklaracją wekslową, gdyż roszczenie pozwanego Banku związane z powyższą umową kredytu przedawniło się najpóźniej w dniu 2 września 2011 r. (po upływie 3 lat od dnia zakończenia postępowania upadłościowego wystawcy weksła).

Ponadto, wskutek zakończenia postępowania upadłościowego dłużnika ze stosunku podstawowego, nie jest możliwe jego uzupełnienie zgodnie z deklaracją wekslową z dnia 13 grudnia 2001 r. Po utracie bytu prawnego wystawcy weksła uzupełnienie weksła jest niemożliwe, nie istnieje już bowiem żadna wierzytelność wynikająca ze spornej umowy kredytu. Zakończenie postępowania upadłościowego (...) S.A. we W. spowodowało bowiem wygaśnięcie wszystkich zobowiązań niezaspokojonych z masy upadłości.

W odpowiedzi na pozew z dnia 12 marca 2014 r. (k. 71) pozwany Bank wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska strona pozwana podniosła, że w dacie zawarcia umowy kredytowej powodowie H. W. (2) i W. W. pełnili funkcję członków zarządu (...) S.A. W związku z tym poręczyli oni wraz z małżonkami (powódkami w niniejszej sprawie) za zobowiązanie spółki. Warunki wypełnienia weksła in blanco zostały określone w deklaracji wekslowej z dnia 13 grudnia 2001 r. podpisanej przez wystawcę weksła i poręczycieli. Strona pozwana podniosła, że pomimo upływu terminu zapłaty kredyt został spłacony jedynie w niewielkiej części. Także w toku postępowania upadłościowego nie udało się stronie pozwanej wyegzekwować swoich należności. Ostateczny plan podziału funduszy masy upadłości obejmował bowiem jedynie uprzywilejowane kategorie wierzytelności.

Strona pozwana podniosła, że w dniu 19 grudnia 2003 r., kiedy roszczenie pozwanego Banku z tytułu kredytu zabezpieczonego wekslem było w całości wymagalne i z pewnością nie było przedawnione, pomiędzy pozwanym Bankiem a powodami W. W. i jego żoną K. W. zostało zawarte „Porozumienie w sprawie spłaty długu kredytowego”. W porozumieniu tym wymienieni powodowie zobowiązali się do sukcesywnej spłaty zadłużenia w miesięcznych ratach po 2 000 000 zł. Natomiast strona pozwana zobowiązała się powstrzymać z dochodzeniem roszczeń na drodze przymusowej, jeżeli powodowie będą spłacać raty zgodnie z porozumieniem. Strona pozwana wyjaśniła, że w jej ocenie porozumienie z dnia 19 grudnia 2003 r. zmieniło porozumienie dotyczące uzupełnienia weksła (deklarację wekslową) zawarte uprzednio między Bankiem jako remitentem a pozwanymi W. W. i K. W. jako poręczycielami wekslowymi. W związku z tym strona pozwana podniosła, że ma nadal prawo wypełnić weksel w sytuacji zaprzestania przez powodów wykonywania porozumienia z dnia 19 grudnia 2003 r.

W piśmie z dnia 21 sierpnia 2014 r. (k. 135) powodowie podjęli polemikę z twierdzeniami pozwanego Banku. Ponadto wskazali, że z daleko idącej ostrożności procesowej, powód W. W. i K. W. uchylił się od skutków oświadczenia woli w porozumieniu z dnia 19 grudnia 2003 r. Powodowie ci powołali się bowiem na swój błąd polegający na niewiedzy odnośnie do tego, że w chwili zawierania porozumienia strona pozwana nie wypełniła weksła, w związku z czym nie byli oni zobowiązani – jako poręczyciele wekslowi – do zapłaty wierzytelności.

W kolejnym piśmie (k. 150) strona pozwana podniosła, że uchylenie się przez powodów od skutków obarczonego błędem oświadczenia woli jest nieskuteczne. Powodowie nie spełnili bowiem przesłanek określonych w art. 918 i art. 88 k.c. Zdaniem strony pozwanej w niniejszym stanie faktycznym zastosowanie znajduje art. 918 k.c., a nie art. 84 k.c., gdyż porozumienie z 19 grudnia 2003 r. było w istocie ugodą pozasądową (art. 917 i n. k.c.). Wobec tego znaczenie prawne mógłby mieć jedynie błąd dotyczący stanu faktycznego, który według treści ugody obie strony zgodnie uważały za niewątpliwy. Przesłanka ta nie została w niniejszej sprawie spełniona. Strona pozwana zarzuciła nadto, że powodowie nie wykazali spełnienia innych przesłanek umożliwiających powołanie się na wadę oświadczenia woli, dochowania terminu z art. 88 k.c., jak również nawet tego, że w chwili zawierania porozumienia pozostawali w błędzie, na który obecnie się powołują.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 grudnia 2001 r. (...) Bank S.A., poprzednik prawny strony pozwanej, zawarł z (...) S.A. umowę kredytu obrotowego złotowego nr (...). Na jej podstawie pozwany Bank udzielił kontrahentowi kredytu w wysokości 5 000 000,00 zł. Kwota ta miała zostać przeznaczona na zakup towarów handlowych. Strony ustaliły, że kredyt będzie zwrócony w ratach, z których pierwsza miała być zapłacona do dnia 14 stycznia 2002 r., a ostatnia – do 3 czerwca

2002 r. Kredytobiorca był reprezentowany przy zawieraniu umowy przez powoda W. W.(wiceprezesa zarządu) oraz M. H.(członka zarządu).

(dowód: odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS nr (...), k. 41; umowa kredytowa nr (...). z dnia 13 grudnia 2001 r., k. 74)

Zabezpieczenie spłaty należności Banku miał stanowić między innymi weksel kaucyjny in blanco, wystawiony przez Kredytobiorcę, poręczony przez powodów W. W. i H. W. (2) z żonami (K. W. i H. W. (1)), zaopatrzony w deklarację wekslową Kredytobiorcy z dnia 13 grudnia 2001 r. Deklaracja wekslowa została podpisana ze strony kredytobiorcy przez powodów W. W. i M. H. jako członków zarządu. Zgodnie z jej treścią, pozwany Bank miał prawo wypełnić weksel w każdym czasie w wypadku niedotrzymania płatności określonych w umowie kredytowej na sumę odpowiadającą zadłużeniu w Banku wraz z należnymi odsetkami i innymi kosztami.

(dowód: umowa kredytowa nr (...). z dnia 13 grudnia 2001 r., k. 74; deklaracja wekslowa, k. 81)

Na treść deklaracji wekslowej wyrazili zgodę powodowie w niniejszej sprawie – H. W. (2), H. W. (1), W. W. oraz K. W., występujący jako osoby fizyczne. Powodowie poręczyli solidarnie i osobiście za wszystkie zobowiązania istniejące i mogące powstać z tytułu kredytu udzielonego na podstawie umowy kredytowej nr nr (...).

(dowód: deklaracja wekslowa, k. 81 verte)

Blankiet wekslowy został podpisany przez powoda W. W. i M. H. w imieniu (...) S.A. jako wystawcy. Z kolei na odwrotnej stronie weksla każdy z powodów oświadczył, że poręcza za zobowiązanie, bez protestu.

(dowód: kserokopia blankietu wekslowego, k. 67)

Dziewiętnastego grudnia 2003 r., pomiędzy pozwanym Bankiem a powodami W. W. i jego żoną K. W. zostało zawarte „Porozumienie w sprawie spłaty długu kredytowego”. W porozumieniu tym strony potwierdziły pierwotną oraz aktualną wysokość zobowiązania (...) S.A. wobec strony pozwanej, jak również fakt poręczenia tej wierzytelności przez powodów W. W. i K. W.. Powodowie W. W. i K. W. zobowiązali się ponadto do spłaty całości wierzytelności wraz z odsetkami w formie miesięcznych rat kapitałowych w wysokości 2 000,00 zł. Natomiast strona ozwana zobowiązała się powstrzymać z podjęciem wobec drugiej strony porozumienia działań windykacyjnych, o ile spłaty będą dokonywane w sposób prawidłowy i terminowy. Strony porozumienia wskazały również między innymi, że porozumienie nie stanowi odnowienia w rozumieniu art. 506 k.c. Podstawą zobowiązań powoda W. W. i K. W. wobec pozwanego Banku pozostaje poręczenie za spłatę przez Kredytobiorcę zobowiązań z umowy nr (...), zaś porozumienie jedynie określa sposób spłaty wymagalnych zobowiązań z tytułu tejże umowy.

(dowód: porozumienie w sprawie spłaty długu kredytowego z dnia 19 grudnia 2003 r., k. 91)

W okresie od stycznia 2004 r. do marca 2004 r. powodowie W. W. i K. W. płacili co miesiąc stronie pozwanej raty z tytułu porozumienia z dnia 19 grudnia 2003 r. w wysokości 2 000,00 zł.

(dowód: zaświadczenie wystawione przez pozwanego, k. 94 i n.)

W dniu 13 sierpnia 2004 r. ogłoszono (...) S.A. W związku z tym strona pozwana zgłosiła do masy upadłości wierzytelności z tytułu niespłaconego kredytu obrotowego w łącznej kwocie 6 020 176,67 zł. Postanowieniem z dnia 2 września 2008 r. stwierdzono zakończenie postępowania upadłościowego. Z masy upadłości strona pozwana nie otrzymała jednak żadnych środków, gdyż ostateczny plan podziału funduszy masy upadłości obejmował jedynie uprzywilejowane kategorie wierzytelności.

(dowód: odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS (...), k. 15, zgłoszenie wierzytelności z dnia 22 października 2004 r., k. 82; postanowienie Sadu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej o zakończeniu postępowania upadłościowego z dnia 2 września 2008 r., sygnatura akt VIII GUp 54/04, k. 86)

Spółka (...) S.A. została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 8 października 2008 r., które uprawomocniło się w dniu 15 października 2008 r.

(dowód: odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS (...), k. 13)

Powodowie K. W. oraz W. W. wysłali stronie pozwanej pisma, w których informowali ją, że wierzytelności pozwanego Banku w stosunku do nich jako poręczycieli uległy przedawnieniu. Proponowali podpisanie dokumentu definitywnie regulującego relację pomiędzy stronami. W piśmie z 12 maja 2008 r. zaproponowali jednorazowe świadczenie na rzecz pozwanego Banku w wysokości 24 000,00 zł. Domagali się także zwrotu weksla, jednak bezskutecznie.

(dowód: pismo z dnia 3 marca 2008 r., k. 104; pismo z dnia 14 kwietnia 2008 r., k. 105; pismo z dnia 12 maja 2008 r., k. 106-107; pismo z dnia 15 stycznia 2014 r., k. 108-109)

W dniu 25 sierpnia 2014 r. powodowie W. W. oraz K. W. wystosowali do strony pozwanej pisma, w których uchylili się od skutków zawartego dnia 19 grudnia 2013 r. porozumienia, powołując się na błąd co do treści czynności prawnej, w szczególności co do prawa pozwanego Banku do dochodzenia wierzytelności z tytułu umowy kredytowej w stosunku do nich. Wskazali, że w dniu 15 października 2013 r. dowiedzieli się, że strona pozwana nigdy nie wypełniła weksla in blanco, za który powodowie poręczyli. Podkreślili, że w chwili podpisywania porozumienia byli błędnie przekonani, że istnieje konieczność spłaty zadłużenia dłużnika głównego i taka też informacja była im udzielana przez pozwanego Bank.

(dowód: oświadczenie powoda W. W. z dnia 25 sierpnia 2014 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 140; oświadczenie powódki K. W. z dnia 25 sierpnia 2014 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 141)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie bezspornym było udzielenie przez pozwanego banku kredytu na rzecz (...) S.A., zabezpieczenie wierzytelności pozwanego wekslem in blanco wystawionym przez kredytobiorcę oraz udzielenie poręczenia wekslowego przez powodów. Poza sporem pozostawał również fakt niespłacenia należności kredytowej, jej wysokość, jak również fakt zakończenia postępowania obejmującego (...) S.A., a także ustanie bytu prawnego tej spółki. Nie budzi również wątpliwości, że weksel gwarancyjny wystawiony przez kredytobiorcę nie został do tej pory wypełniony, a jego elementami są, oprócz polecenia bezwarunkowej zapłaty weksla na zlecenie, podpisy przedstawicieli wystawcy (upadłej spółki (...) S.A.) oraz – na odwrotnej stronie weksla, podpisy powodów jako poręczycieli wekslowych. Wszystkie powyższe okoliczności potwierdzają złożone w sprawie dokumenty, w szczególności umowa kredytowa, weksel wraz z deklaracją wekslową, jak również orzeczenia dotyczące postępowania upadłościowego prowadzonego wobec kredytobiorcy.

Sporna w niniejszej sprawie pozostawała natomiast treść porozumienia wekslowego upoważniającego stronę pozwaną jako kredytodawcę do wypełnienia weksla in blanco z dnia 13 grudnia 2001 r.. W tym zakresie powodowie powoływali się na przedawnienie należności ze stosunku podstawowego, której zabezpieczeniem miał być wydany stronie pozwanej weksel. Wywodzili, że w związku z tym kredytodawca utracił prawo do wypełnienia weksla zgodnie z treścią porozumienia wekslowego (deklaracji wekslowej). W takim stanie rzeczy niewypełniony dokument dłużny powinien być zwrócony powodom.

Strona pozwana polemizowała z tym stanowiskiem, zarzucając, że jej wierzytelność nie jest przedawniona. Wskazywała w szczególności na treść porozumienia w sprawie spłaty długu kredytowego z 19 grudnia 2003 r. W ocenie strony pozwanej porozumienie to zmieniło w sposób dorozumiany treść porozumienia wekslowego, także w zakresie określenia terminu zapłaty, co spowodowało, że do przedawnienia roszczenia strony pozwanej jeszcze nie doszło.

W świetle materiału dowodowego zebranego w niniejszym postępowaniu Sąd uznał, że niemożność wypełnienia weksla przez stronę pozwaną zgodnie z deklaracją wekslową wynika przede wszystkim z faktu utraty bytu

prawnego przez jego wystawcę. Zgodnie z art. 32 ust. 2 prawa wekslowego (Dz. U. 1936, nr 37, poz. 32 ze zm.), zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej. Powyższe oznacza, że poręczyciel wekslowy będzie odpowiadał nawet gdyby osoba, za którą poręczył, nie odpowiadała wekslowo z przyczyn wymienionych w art. 7 prawa wekslowego, tj. z powodu sfałszowania podpisu, poręczenia za osobę nieposiadającą zdolności do czynności prawnych (małoletnią, ubezwłasnowolnioną), za osobę nieistniejącą, nieżyjącą lub w upadłości. Należy mieć jednak na uwadze, że weksel wystawiony przez (...) SA był wekslem niezupełnym w chwili wystawienia. Był zatem wekslem własnym in blanco, czyli dokumentem złożonym jedynie w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Nie ulega wątpliwości, że weksel in blanco nie jest jeszcze wekslem, ze względu na to, że nie zawiera wszystkich elementów wymaganych dla ważności weksla. Weksel taki zawiera już jednak zobowiązanie wekslowe, bowiem wystawca złożył na nim swoje podpisy właśnie w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Z chwilą uzupełnienia weksla in blanco zgodnie z wolą wystawcy i w sposób nadający mu cechy weksla własnego staje się on wekslem. Jednakże zobowiązanie z poprawnie uzupełnionego weksla istnieje od chwili złożenia na nim podpisu a nie dopiero od chwili uzupełnienia weksla. Pomimo to, dopóki weksel in blanco nie zostanie uzupełniony w sposób nadający mu cechy weksla, osoby podpisane na wekslu in blanco nie mogą być traktowane jako zobowiązane wekslowo (por. wyrok SN z dnia 20 listopada 1930 r., Rw. III 1445/30, PS 1931, poz. 486).

W niniejszej sprawie, wobec utraty bytu prawnego przez (...) SA i braku jego następców prawnych, w ocenie Sądu doszło do wygaśnięcia wierzytelności przysługującej stronie pozwanej wobec wystawcy weksla. Tym samym pozwany Bank utracił uprawnienie do wypełnienia weksla wystawionego na zabezpieczenie stosunku umownego zachodzącego między nieistniejącym już wystawcą weksla a osobą, której weksel był wręczony.

Powyższej oceny nie zmienia fakt udzielnie przez powodów poręczenia wekslowego. Należy zauważyć, że awalista zabezpiecza zapłatę weksla, a nie wykonanie zobowiązania zabezpieczonego wekslem. Powodowie, co bezsporne, nie byli przy tym poręczycielami za dług dłużnika (...) S.A. na podstawie umowy poręczenia (art. 876 k.c.). Skoro zatem sporny weksel in blanco nie został dotychczas wypełniony, to nie zobowiązuje on jeszcze powodów jako awalistów. Takie zobowiązanie wekslowe będzie aktualne dopiero po wypełnieniu weksla, i to zgodnie z deklaracją wekslową. Innymi słowy, powodowie udzielając poręczenia wekslowego zadeklarowali zapłatę weksla wtedy, gdy zostanie on wypełniony zgodnie z umową zawartą pomiędzy wystawcą weksla a remitentem wyrażoną w deklaracji wekslowej. Zdaniem Sądu wobec wygaśnięcia zabezpieczanej wekslowo wierzytelności takiej możliwości obecnie nie ma.

Gdyby nawet przyjąć, że nieistnienie dłużnika głównego nie wyłącza odpowiedzialności poręczyciela wekslowego, należy zważyć, że weksel in blanco nie może zostać wypełniony, gdy zabezpieczona nim wierzytelność uległa przedawnieniu. W relacjach pomiędzy remitentem (pозwanym Bankiem) a wystawcą weksla bądź poręczycielami wekslowymi, strony mogą bowiem powoływać się na wszelkie zarzuty wynikające z wiążącego ich stosunku podstawowego (art. 10 prawa wekslowego).

W okolicznościach niniejszej sprawy źródłem stosunku podstawowego była umowa kredytu zawarta przez wystawcę weksla (...) S.A.) oraz stronę pozwaną. Zarzut uzupełnienia weksla po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego przysługuje jednak nie tylko dłużnikowi głównemu, lecz także poręczycielowi (tak SN w wyroku z dnia 3 listopada 2010 r., V CSK 142/10, L.).

W związku z tym ocenić należy kiedy przedawniło się roszczenie ze stosunku podstawowego, przysługujące stronie pozwanej wobec kredytobiorcy. Należy bowiem podkreślić, że pozwanemu Bankowi nie przysługuje wobec powodów żadne roszczenie oparte na stosunku podstawowym. Należy przypomnieć, że powodowie nie byli poręczycielami za dług dłużnika (...) S.A. na podstawie umowy poręczenia (art. 876 k.c.), a złożyli jedynie na wekslu swoje podpisy jako poręczyciele wekslowi.

Przedawnienie roszczenia wobec (...) S.A. rozpoczęło swój bieg w dniu 15 stycznia 2002 r. w zakresie pierwszej raty kredytu, a w odniesieniu do ostatniej raty – w dniu 4 czerwca 2002 r., co wynika z terminów płatności określonych w § 6 umowy kredytu. Długość terminu przedawnienia roszczenia wynosi niewątpliwie trzy lata, jako że transakcja

była powiązana z działalnością gospodarczą prowadzoną przez stronę pozwaną (art. 118 k.c.). Bieg terminu uległ jednak przerwaniu w związku ze zgłoszeniem przez stronę pozwaną w dniu 22 października 2004 r. wierzytelności w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec (...) S.A.(art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Termin ten rozpoczął swój bieg ponownie dopiero po zakończeniu postępowania upadłościowego (art. 124 § 2 k.c.). Postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku dłużnika zostało wydane w dniu 2 września 2009 r., natomiast 8 października 2008 r. wykreślono (...) S.A. z Krajowego Rejestru Sądowego. Uznać zatem należało, że termin przedawnienia upłynął najpóźniej w październiku 2011 r.

Zdaniem Sądu nie zasługują przy tym na uwzględnienie zarzuty strony pozwanej, jakoby porozumienie z dnia 19 grudnia 2003 r. zmieniło treść porozumienia dotyczącego uzupełnienia weksla zawartego pomiędzy pozwanym Bankiem a powodami K. W. i W. W.. Zważyć należy, że porozumienie to nie mogło mieć żadnego wpływu na byt stosunku podstawowego wyznaczonego przez umowę kredytu. Umowa ta została zawarta bowiem przez (...) S.A., działającą przez swoich umocowanych reprezentantów. Natomiast powodowie K. W. i W. W. zawierając porozumienie z dnia 19 grudnia 2003 r. występowali jako osoby fizyczne, niepowiązane – w sensie prawnym – z dłużną spółką. Porozumienie to nie mogło mieć zatem wpływu na treść stosunku podstawowego zabezpieczonego wekslem in blanco. Dodać należy również, że stronami porozumienia wekslowego (deklaracji wekslowej) z dnia 13 grudnia 2001 r. była spółka (...) (wystawca weksla) oraz pozwany bank jako remitent (k. 82), przy czym powodowie wyrazili zgodę na jej treść.

Niezależnie od powyższego, nawet merytoryczna ocena treści porozumienia z dnia 19 grudnia 2003 r. (k. 91) nie pozwala na przyjęcie twierdzeń przedstawianych przez stronę pozwaną. W treści tego dokumentu w żadnym miejscu nie występuje odwołanie do „deklaracji wekslowej”, „porozumienia wekslowego” czy nawet „weksla in blanco”. Zważyć należy, że porozumienie zostało przygotowane przez stronę pozwaną, przedsiębiorcę prowadzącego działalność gospodarczą na bardzo dużą skalę. To strona pozwana odpowiada zatem za kształt sporządzonego dokumentu zawierającego oświadczenia woli stron i nie może obecnie powoływać się na postanowienia, które z niego – nawet w sposób pośredni – nie wynikają. Słusznie dostrzega się, że „...sposób sporządzania wypowiedzi w formie pisemnej powoduje, że formułująca ją strona ma możliwość głębszego (w porównaniu z wypowiedzią ustną) namysłu nad jej treścią i precyzyjniejszego jej sformułowania. Uzasadnia to postawienie większych wymagań autorowi takiej wypowiedzi. Na tej podstawie opiera się dyrektywa interpretacji rygorystycznej wobec osoby redagującej (in dubio contra proferentem). Niejasne (po zastosowaniu ogólnych dyrektyw wykładni) pisemne oświadczenie woli powinno być interpretowane na niekorzyść osoby, która je zredagowała ...” (tak P. Machnikowski, w: Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2014, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, komentarz do art. 65 k.c., teza nr 19).

Mając powyższe na uwadze należało uznać, że stronie pozwanej nie przysługuje możliwość wypełnienia weksla in blanco, na którym swoje podpisy złożyli powodowie jako poręczyciele wekslowi. Wynika to zarówno z faktu nieistnienia w chwili obecnej wystawcy blankietu wekslowego, jak również z przedawnienia wierzytelności z umowy kredytu. Nic w tej kwestii nie zmienia również treść porozumienia z dnia 19 grudnia 2003 r., którego stroną było tylko dwoje z poręczycieli wekslowych, tj. powodowie K. W. i W. W.. Porozumienie to nie wpływa na kształt stosunku prawnego zabezpieczonego wekslem. Nie nawiązuje ono również w swojej treści do stosunków o charakterze czysto wekslowym pomiędzy stronami. Ważność oraz skutki tego porozumienia nie mają zatem znaczenia w niniejszej sprawie, w której powodowie domagają się zwrotu weksla.

Przyjmując brak uprawnienia strony pozwanej do wypełnienia blankietu wekslowego, powodowie mogą domagać się zwrotu tego dokumentu. Możliwość podniesienia takiego żądania nie wynika co prawda *expressis verbis* ani z przepisów prawa wekslowego, ani z norm prawa cywilnego, które regulują jedynie zwrot dokumentu w przypadku zapłaty przez dłużnika. W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie dopuszczalność domagania się wydania niewypełnionego weksla in blanco w przypadku niemożności jego wypełnienia zgodnie z deklaracją wekslową wynika jednak z ogólnych przepisów dotyczących treści czynności prawnej oraz sposobu wykonania zobowiązań.

W tym zakresie należy odwołać się w pierwszej kolejności do art. 65 k.c., zgodnie z którym w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Nie ulega wątpliwości,

że w deklaracji wekslowej z dnia 13 grudnia 2001 r. strony nie uregulowały wprost zaistniałej sytuacji. Bezsporne jest jednak, że weksel miał stanowić zabezpieczenie jedynie w odniesieniu do wierzytelności z tytułu kredytu udzielonego przez stronę pozwaną spółce (...) S.A. Przyjąć zatem należy, że zgodnym zamiarem stron było to, żeby weksel ten pozostawał we władaniu wierzyciela przez cały ten czas, w którym mogły powstać jakieś zaległości z tytułu umowy kredytu. Skoro jednak zaległości takie powstać obecnie już nie mogą, weksel powinien zostać wydany osobom, które się na nim podpisały.

Gdyby nawet przyjąć, że interpretacja porozumienia wekslowego nie pozwala na przyjęcie przedstawionych wniosków, uznać należałoby że wynika to z ustalonych zwyczajów lub zasad współżycia społecznego. W myśl art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów. W tym kontekście należy wskazać na istniejący w praktyce obrotu zwyczaj zwrotu dłużnikowi przez wierzyciela dokumentu podpisanego in blanco, w przypadku gdy temu ostatniemu nie przysługuje już roszczenie podlegające ochronie prawnej. Zwyczaj ten nie jest być może zawsze respektowany, co nie przesądza jednak o jego nieistnieniu.

Obowiązek zwrotu blankietu wekslowego jest przy tym uzasadniony z punktu widzenia zasad współżycia społecznego, skoro chroni dłużnika przed nieprawidłowym wypełnieniem weksla czy nawet jego przypadkową utratą, co mogłoby być dla powodów szczególnie uciążliwe w przypadku późniejszego zbycia weksla przez indos (por. art. 16 i 17 prawa wekslowego). Należy zaś zauważyć, że w okolicznościach niniejszej sprawy blankiet wekslowy (k. 67) został wystawiony „na zlecenie” remitenta. Możliwe jest zatem jego przenoszenie przez indos (art. 11 ust 1 prawa wekslowego).

Jeśli nawet by uznać, że porozumienie wekslowe nie rodzi na podstawie art. 56 k.c. obowiązku wydania weksla w okolicznościach niniejszej sprawy, to przyjąć należałoby, że obowiązek ten wynika z ogólnych przepisów o wykonaniu zobowiązania. Zgodnie z art. 354 § 2 i § 1 k.c., wierzyciel powinien współdziałać przy wykonywaniu zobowiązania zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno – gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje – także w sposób odpowiadający tym zwyczajom. Skoro doszło do sytuacji, w której weksel nie może być wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową, to wierzyciel ma obowiązek zwrócić dokument wystawiony in blanco jako zabezpieczenie tego roszczenia. To prawda, że w doktrynie zauważa się niekiedy, że obowiązki wierzycielskie uregulowane w art. 354 § 2 k.c. nie powinny podlegać egzekucji. Uzasadnia się to jednak tym, że współdziałanie wierzyciela służy w ostatecznym rozrachunku wykonaniu zobowiązania; jest zatem ostatecznie nakierowane na realizację jego interesów. Taka sytuacja nie zachodzi jednak w istniejącej sytuacji, gdzie zagrożone są interesy powodów w związku z możliwością wypełnienia weksla, jego utraty czy też dalszego indosowania wypełnionego już dokumentu.

Podstawy obowiązku wydania dłużnikom weksla in blanco w przypadku przedawnienia wierzytelności nim zabezpieczonej, można także analogicznie poszukiwać w treści art. 465 k.c., art. 921⁶ k.c. oraz art. 39 i 50 prawa wekslowego.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

Ponieważ strona powodowa wygrała sprawę w całości, Sąd obciążył stronę pozwaną w całości obowiązkiem zwrotu poniesionych przez powodów, niezbędnych kosztów procesu (art. 98 k.p.c.). Na należność w wysokości 2654,42 zł, przysługującą powodom solidarnie, składa się opłata ostateczna od pozwu w kwocie 500,00 zł, równa wniesionej przez powodów opłacie tymczasowej (art. 15 ust. 1 i 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. 2014, poz. 1025 j.t.), kwota 1 597,42 zł tytułem kosztów postępowania zabezpieczającego (postanowienie komornika z dnia 7 maja 2014 r., k. 130), kwota 360,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika powodów w niniejszym postępowaniu (§ 9 pkt 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Dz. U. z 2013, poz. 490 t.j.) oraz 180,00 zł wynagrodzenia pełnomocnika za udział w postępowaniu zażaleniowym na

postanowienie o zabezpieczeniu roszczenia (§ 12 ust. 2 pkt 2 powołanego rozporządzenia), wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

Ze względu na brak podstawy do określenia wysokości opłaty od pozwu, Sąd ustalił jej wysokość na 500,00 zł, a zatem w wysokości opłaty tymczasowej, wniesionej przez powodów. W ocenie Sądu kwota ta odpowiada społecznej doniosłości rozstrzygnięcia, jak również odzwierciedla stopień zawilości sprawy (art. 15 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych).